

RZEKĄCY (66) *part praes act*

rzekący (43), **rzekąc** [w znac. 1.] (23). [Wszystkie zaliczone tu formy *rzekąc* ze względu na niejednoznaczność funkcji składniową mogą być uznane za *part praes act adv* od RZEC.]

e jasne.

sg m N *rzekąc* (9) *PatKaz I*, *WróbŻółt*, *RejAp*, *HistRzym* (5), *BudBib*, *rzekący* (5) *Murm*, *FalZioł*, *Mącz* (3). ◇ G *rzekącého* (7); -ého (1), -ego (1) *OpecŻyw* (1:1), -(e)go (5). ◇ A *rzekący* (6), *rzekąc* (4); -ący *BudNT*, *WujNT*; -ąc *PatKaz II*; -ący : -ąc *OpecŻyw* (1:1), *HistRzym* (3:2). ◇ f N *rzekącã* (6). ◇ G *rzekąc* *PatKaz II* (3), *rzekąc(e)j* (1) *Mącz*. ◇ A *rzekącã* (1). ◇ L *rzekąc(e)j* (1). ◇ n N *rzekąc(e)* *Mącz* (7), *rzekąc* (7) *Leop* (2), *BudBib* (5). ◇ D *rzekąc(e)mu* (1). ◇ L *rzekącym* (1) *Mącz*, [*rzekąc(e)m*]. ◇ pl N m *pers* *rzekący* (2). *subst* *rzekąc(e)* (2). ◇ G *rzekących* (1). ◇ A m *pers* *rzekącć* (2); -ć (1), -(e) (1).

Sł stp notuje, ponadto s.v. *rzec*, *Cn*, *Linde* brak.

1. *Przekazujący swoje słowa lub myśli za pomocą mowy lub pisma, mówiący; dicens Vulg, PolAnt* [w tym: z przytoczeniem (35)] (36) : Tedy napelniono iest/ tzoż powiedziáno iest przez Ieremiałła proroka *rzekącého*: Glos w Ramie slyśłán iest/ placz a lkanijé wielkie *OpecŻyw* 29, [27]v, 99; Dzyefyąty vyuod yeth pyłma doctorowłkyego myedzy ktorymy yeth Anfelmus *rzekąc*z słuźzalo to na boga yz by ta dzyeuycza marya thakã [...] ízwyeczyla czyfłofzczyã nad ktorã pod bogyem nyemogla by vyãthfcha bycz rozvmyana *PatKaz I* 10; A nadrugyem myełczu pyłano flowka panny maryey *rzekąc*z od uyekow bylam kochayãcz sýã wbofłtwe *PatKaz II* 46; posłal (pan bog) anyola gabryela do anny ízwyãtey *rzekąc*z o anno nyepłaczy any sýã ímãczy fthwey nyepłodnofzczy *PatKaz II* 64, 24, 65v; Y ftało fie trzećiey nocy gdy [...] pátrzał w niebo vřzãł miedzy gwiazdami pánã Iezu Kryfłã *rzekãcego*: Gwido Gwido/ czeftokroćieś walczył dla miłofci iedney pãny/ cżãs iest ábyś teź mocnie walczył przećiw mym nieprzyãcielow *HistRzym* 76v, 53v.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): nalezli pośpolu iedeⁿãłcie zgromadzonych zwolenikow/ ij ty ktorzy fnimi byli *rzekãć*: Iże wftãł z mãrtwych pán ijście ij prãwdziwie/ a vkãzãł fie Symonowi. *OpecŻyw* 168.

Szereg: »mowiãcy i *rzekãcy*« (1): Y wftãpił w mie duch/ gdy do mnie *rzekł*/ y poftãwił mie ná nogi moie: y slyśłãlem mowiãcego do mnie/ y *rzekãcego* [*et audiui loquentem ad me, et dicentem*]. Synu cżłowieczy iã ciebie pośfýlam do sýnow Izrãelłkich *Leop Ez* 2/3.

Przen: metonimicznie (24) :

a) *Wyrażenie*: »głos *rzekãc*(y) [= *brzmiãcy słowami*]« [w tym: *komu* (1)] = *vox dicens PolAnt, Vulg; fama dicens PolAnt* (15) : Ieśłcze te⁸⁰ domãwiã fwięty piotr natychmiãłt oblok fwiatly zatzmil ié [*uczniów Chrystusa*]/ ij slyśłeli glos z obloku *rzekãcy*. Totz iest sýn mój námileyłfy/ wktorym fie mnie dobrze zlubilo/ tego slychãycie [*Vulg Matth* 17/5]. *OpecŻyw* [57]v; *WróbŻółt* I7; *RejAp* 46v; Potym wtore ftał fie glos *rzekãc*: Szukayćie mi meźã Bożego kthory fie modlił zá Rzym. *HistRzym* 124v; Slyźãłem pierwłzy glos *rzekãcy*: weźmi/ weźmi/ weźmi/ á nicem nie wźiãł/ á teraz lepak slyźãłem glos *rzekãc*: wroc/ wroc/ wroc. *HistRzym* 133v; A pocźãł zãlię Cełarz sýpãć/ y vlyźãł po trzećie glos *rzekãcy* iemu: Vćiekay/ vćiekay vćiekay bo to pierworodne będzie źięćiem twym. *HistRzym* 133v, 38, 124v, 125, 130, 133 [2 r.].

W połączeniu z określeniem języka (1): A gdyśmy wšytcy pádli ná ziemię/ všlyŕzałem głos mowiący ku mnie y rzekący Hebreyską rzeczą: Saul/ Saul/ co mię przesłáduiefz? *BudNT Act 26/14.*

Szereg: »mowiący i rzekący« = *loquens et dicens PolAnt, Vulg (2): BudNT Act 26/14;* Y šlyŕzałem głos z niebá zášię mowiący ze mną/ y rzekący: Idź/ á weźmi ksiąŕeczki otworzone z ręki ániolá *WujNT Apoc 10/8.*

b) Przekazujący wiadomość (9) : A gdy iefzcze byli w drodze/ tedy słuch przyšzedł do Dawidá rzekąc [*et fama venit ad David, dicendo*]/ pobił Awŕzáłom wšytki šyny krolewŕkie *BudBib 2.Reg 13/30;* Lecź pošlyŕzał o Tyrhace krolu Kuŕŕłkiem rzekącą (wiešć) (*marg*) Wł: rzekąc (-) [*Auditique ... dicendo*]/ oto wyŕzedł/ bić ŕię štobá *BudBib 4.Reg 19/9.*

[*rzekąc przez kogo: pan thego potrzebuye, a tho przetho, yŕz byŕzye pyŕzmo šzpelnyno, rzekąc przez proroka zacharyáŕza RozmyšłDomin 2.*]

Wyrażenie: »słowo rzekąc« [*w tym: do kogo (6), ku komu (1), o kim (1)*] (7): Y Štháło ŕię ŕlowo Páńŕkie do Ieremiaŕzá powtore/ gdy iefzcze był zámkniomy w ŕieni v ćiemnice/ rzekąc [*Et factum est verbum ... dicens*]: Tho mowi Pan ktory ma včzynić y z formowác tho/ y nágotowác/ Pan imię iego. *Leop Ier 33/1, Zach 1/1;* Šlowo ktore było do Ieremiaŕzá od Iehowy/ rzekąc [*Verbum quod fuit ad Irmeiahu a Domino, ut diceret*]. Šłuchayćie šłow przymierza tego *BudBib Ier 11/1;* Y Było ŕlowo Iehowy ku mnie/ rzekąc [*Et fuit verbum Domini ad me, dicendo*]. Niepoymyy łobie ŕony/ [...] ná mieyŕcu tym. *BudBib Ier 16/1;* Šlowo Iehowy/ ktore było do Ieremiaŕzá proroká/ o Helámie ná poczátku krolowánia Cydkijahá krolá Iehudŕkiego/ rzekąc [*Quod fuit verbum ... ut diceret*]. Ták mowi Iehowá Cewáoth/ oto ia łamię łuk Helámow *BudBib Ier 49/34, 3.Reg 6/11, 17/8.*

2. W funkcji biernej (30) :

a. Nazywany, zwany (29) :

Z nazwą w N [sb] (3): naloziwŕchi ŕŕol wwoz mŕzoney 22 gr A gdi nyemŕzona thedi placzi o de dwu thifzianczv poltora gr A gdi thalyegę thedi 32 gr A od wozv rzekączego thrzylycza dwadzieŕzcza y pyacz gr *MetrKor 57/118v [idem] 59/279v; [TomZbrudzPeryk 4.Reg 4/38]. Cf* »pospolicie rzekący«.

Wyrażenia: »pospolicie rzekący« (1): CYNOSURA – Gwiazd ŕziedm, babky pošpolicie rzekacze, albo iakoŕe Áŕtrologowie naziwaia niedwiedzim mnieŕŕzim *Calep 284a.*

»tak(o) rzekący« (26): Y ŕtalo ŕię gdy ŕię przybliŕzali do Ierycha/ ku tako rzekącemu miaŕtu/ ieden ŕlepy ŕiedzátz podle drogi/ ŕlyŕŕátz wielki gielk ludu/ poczál pytatz tzoby to bylo. *Opecŕzyw [61]v, 54v; PatKaz II 54; Fistula. Dye fiŕtel Piŕczáłká ták rzekący wrzod. Murm 75; REubarbarum ieŕt ciepłe y ŕuche w wtorim štopniu, Dla tego ieŕt nazwane Reubarbarum iŕze w tak rzekączey ziemi bywa naydowano FalZioł III 5a, I 118b; Acidalus, Fons Veneri sacer Zrzodło tak rzekące w Boecij *Mącz 2c; AEgea, Miáło w Macedonii ták rzekące. Mącz 4a; AEolus, Król tak rzekący/ który wiátry w mocy álbo/ pod pošłuŕŕeńŕtwem ŕwym ma. Mącz 4c, 3c, 5c, 6c, 8a, 11c (20); [Heliseus vero reversus est in Galgala/ a helizeuŕŕ wrocil ŕze do thak rzekącego myeyŕŕca galgala TomZbrudzPeryk 4.Reg 4/38; LustrRus I 259].**

b. Wspomniany (1) : (*nagł*) Papieŕcy Akolitowie. (-) Przeto nie od Syná Boŕzego/ áni od Apoŕtołow iego/ łá zmyŕleni y vŕtawieni ći rzekący Akolithowie/ [...] Ale od Pogánow y od Zydwow *KrowObr 122.*

Synonimy: **1.** gadający, mówiący, powiedający, rozmawiający; **2.a.** mianowany, mieniony, nazywany, przezywan; **b.** dotknięty, mianowany, namieniony, omieniony, pomieniony, przypomniący, przypomniony.

Cf **RZEC, RZEKNĄCY**

MN